

Het haar van mijn oudste is wit

Het haar van mijn oudste is wit,
witter dan het wit van zijn ogen-
is zijn haar witter

dan de grofste korrel in het mijne,
het zwartachtige van zijn vader?
Zo ja waarom?

zijn vaders haar is zwarter
dan het witste wit in het mijne;
een ijslandse (ook heel wit, ijslanders) zei:

of is het kind van ons?
hij koestert de zon van het noorden
en eet graag pijnboompitten, zei ik

ook tanzania zou mijn kind
met liefde opnemen: witje,
black africa wants you!

we nemen hem mee (hem best)
zoals we op ijsland reisden

Anne Vegter

De dichter stelt een vraag: mijn oudste-, het kind-, mijn kind – waarom is het zoals het is?

Beschrijvende herhalingen en vergelijkend contrast-‘zwarter dan het witste wit’, verstrengelen zich in de eerste strofen als DNA. Op een alternatief inbrengende vraag in de vierde strofe volgt geen antwoord, wel een besluit: ‘we nemen het mee’.

Een kleine ij, een kleine t, als recessieve beginletters van IJsland en Tanzania, verwijzen naar twee gemeenschappen waar veel recessief overerfelijke ziekten blijven bestaan vanwege de beperkte genen-pool. In IJsland zijn je familiebanden snel te traceren met een genealogie-app, om in te schatten of je nieuwe liefde veel overeenkomstige en daarmee mogelijk belastende genen heeft. In Tanzania is zoiets niet beschikbaar ter vermindering van de geboorte van 1:1400 albino’s, vergeleken met wereldwijd 1:20.000. Het gemis aan melanine in huid en haar maakt hen, ‘witter dan wit’, kwetsbaar voor de felle zon, maar ook voor een heersend geloof dat hun witte lichaamsdelen magische krachten bezitten, met hebzuchtige moord tot gevolg.

We nemen hem mee (hem best) zoals we op ijsland reisden- nemen we de natuur zoals die komt, voor hem, door hem ’t best, of vindt hij alles best?

Dit gedicht werd geschreven in 1999 door Anne Vegter, sindsdien dichter des vaderlands en voorzitter van de Akademie van Kunsten. In haar poëzie gaat zij graag op eigenzinnige wijze de dialoog aan. Dit gedicht roept het spanningsveld tussen willen herleiden, verklaren, en aanvaarden van hoe je kind, de natuur en daarmee het leven is. Inmiddels ontstane mogelijkheid is het verminderen van vermijdbare risico’s door genetisch testen. In Amsterdam en Groningen kun je als koppel een gecombineerde dragerschapstest laten doen, op 50 respectievelijk 70 ziekten. Hoe lang blijven we selectief op die ziekten? Ratio en gevoel kronkelen daarbij rondom elkaar, en hoe dan ook brengt een komend of gekomen kind bij herhaling de vraag: Wat is best voor wie?

Coes Delprat